

Šiaulių visuomenės sveikatos centrui

Vilniaus g. 229, LT-76343, Šiauliai

2015-12-03 Nr. 20151203-1

Į 2015-10-23 Nr.S-4960(9.11.4-R)

DĖL UAB „FUR FARM LT“ PLANUOJAMOS ŪKINĖS VEIKLOS POVEIKIO APLINKAI VERTINIMO ATASKAITOS INFORMACIJOS PATIKSLINIMO

Atsižvelgiant į Šiaulių visuomenės sveikatos centro 2015-10-23 rašte Nr.S-4960(9.11.4-R) išdėstytas pastabas tiksliname informaciją ataskaitai dėl poveikio aplinkai vertinimo:

1. Ataskaitoje nurodote, kad planuojama laikyti 200 000 vnt. audinių, iš jų iki 56 000 patelių ir 8500 patinėlių. Prašome pagrįsti planuojamą laikyti jauniklių skaičių (135 500 vnt.).

UAB „Fur Farm LT“ daugiausiai planuoja laikyti 56 000 patelių:

Sausio–vasario mėnesiais yra atliekamas antrasis (pirmasis atliekamas lapkričio–gruodžio mėnesiais) kailio kokybės testas (tam, kad liktų tik kokybiški kailiai). Po šio testo, dažniausiai yra išmušama apie 10 % patelių. Per žiemą, dėl šalčio ar kitų nepalankių sąlygų, ligų, nugaišta apie 4–6 % patelių. Kovo mėnesį audinės yra kergiamos. 18–22 % patelių nesusiporuoja, nepastoja arba yra nevaisingos. Jos yra išmušamos kovo ir gegužės mėnesiais. Po kergimo, kovo–balandžio mėnesiais yra išmušami visi patinai. Taigi, jeigu skaičiuotume, tikėdamiesi geriausio varianto (mažiausio mirtingumo, mažiausios nesusiporavimo/nevaisingumo tikimybės):

$56\,000 - 10\% = 50\,400$ patelių

$50\,400 - 4\% = 48\,384$ patelių

$48\,384 - 18\% = 39\,675$ patelių

Jauniklių vidurkis – 4,0:

$39\,675 \cdot 4 = 158\,700$ jauniklių

$158\,700 + 39\,675 = 198\,375$ audinių.

Atitinkamai, jeigu skaičiuotume, tikėdamiesi blogiausio varianto (didžiausio mirtingumo, didžiausios nesusiporavimo/nevaisingumo tikimybės) :

$56\,000 - 10\% = 50\,400$ patelių

$50\,400 - 6\% = 47\,376$ patelių

$47\,376 - 22\% = 36\,953$ patelių

Jauniklių vidurkis – 4,0 (blogais metais jauniklių vidurkis gali sumažėti iki 3,3,5 jauniklių)

$36\,953 \cdot 4 = 147\,812$ jauniklių

$147\,812 + 36\,953 = 184\,765$ audinių.

Vertinant planuojamą ūkinę veiklą buvo vertinamas planuojamų laikyti audinių skaičius, atitinkantis sutartinių gyvulių (SG) skaičių: $200\,000 \text{ vnt.} : 40 = 5000 \text{ SG}$. Numatytas maksimalus narvų skaičius gyvūnams talpinti. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos aplinkos ministro ir Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro įsakymu „Dėl Aplinkosaugos reikalavimų mėšlui ir srutomis tvarkyti aprašo patvirtinimo“ sutartinių gyvūnų skaičius turėtų būti vertinamas skaičiuojant žvėrelius vyresnius nei 10 mėn. amžiaus. Tokiu atveju $56000 + 8500 / 40 = 1612 \text{ SG}$, tačiau tokiu atveju nevertinami jaunikliai, kurie prieš mušimą lapkričio mėnesį būna 6–7 mėn. amžiaus. Jie nėra lytiškai subrendę. Modeliavimo metu pasirinkome vertinti galimai blogiausią situaciją 56 000 patelių ir 8500 patinėlių, o kadangi numatytos įrengti tik iki 200 000 vietų audinėms, tai likęs vietų skaičius atmetus tėvinius individus 135 500 vnt jauniklių. Kaip parodė praktika tėvinių individų skaičius populiacijoje būna mažesnis, jauniklių didesnis, tačiau jaunikliai nėra laikomi iki lytinės brandos, todėl juos vertinant kaip SG – atsiranda paklaida.

2. Ataskaitos 23 p. pateiktame amoniako emisijos aprašyme yra nurodytas amoniako, išsiskiriančio iš paukščių kiekis. Prašome patikslinti ir nurodyti amoniako išsiskyrimo šaltinį ar amoniako kiekį.

Ataskaitoje amoniako kiekis apskaičiuotas iš audinių auginimo fermos. Dėl techninės klaidos buvo nurodyta neteisinga informacija.

3. Planuojamos ūkinės veiklos kvapo emisijos apskaičiuotos vadovaujantis mokslinio tyrimo publikacija Kośmider J., Krajewska B. „Calculations of emission with a method of backward modelling. Odour nuisance of mink farming“. Prašome pateikti informaciją ar audinių veisimo ir auginimo sąlygas, pašarai bei stoginių įrengimas fermose, kuriose buvo atliekami kvapo tyrimai ir modeliavimas, sutampa su planuojamos ūkinės veiklos sąlygomis. Taip pat prašome nurodyti ar minėtas tyrimas buvo atliktas vadovaujantis kvapų tyrimų standartu EN 13725:2003.

Minėtame tyrime kvapų matavimai buvo atliekami analogiškoje audinių fermoje, kaip ir nagrinėjamoje ūkinėje veikloje. Tiriamoje fermoje audinės taip pat laikomos narvuose, kurie sustatyti stoginėse, o mėšlas laikomas fermos teritorijoje. Tyrimo autoriai nurodo, kad kvapų matavimai buvo atliekami vadovaujantis standartu EN 13725:2003.

4. Kvapo sklaidos modeliavimo metu apskaičiuota kvapo koncentracija turi būti išreikšta europinių kvapo vienetų skaičiumi kubiniam metrui dujų. Ataskaitoje ir kvapo sklaidos žemėlapiuose kvapo koncentracija pateikiama ne europiniais kvapo vienetais, todėl nurodyti duomenys negali būti vertinami ir lyginami su Lietuvos higienos normos HN 121:2010 „Kvapo koncentracijos ribinė vertė gyvenamosios aplinkos ore“ nurodyta didžiausia leidžiama kvapo koncentracijos ribine verte. Prašome patikslinti matavimo vienetus ar pateiktus duomenis.

Atsižvelgiant į pastabą, kvapo matavimo vienetai patikslinti nurodant, kad naudojami europiniai kvapo vienetai (OUE).

5. Prašome nurodyti kuo bus dengiama mėšlidė ir srutų rezervuaras, kokių periodiškumu mėšlas bus valomas iš po stoginių.

Mėšlas mechanizuotai surenkamas specialiu grandytuvu ir gabenamas į mėšlidę. Mėšlas iš po stoginių iki šiol surenkamas kartą per 2 savaites (įgyvendinus modernizaciją bei plėtrą rekomenduojama mėšlą rinkti ženkliai dažniau, t.y. 2 kartus per savaitę (dažniau rinkti mėšlą nėra tikslinga, nes jo po narvais susidaro nedidelis kiekis). Mėšlidę dengiama plėvele ir šiaudais, srutų rezervuaras (planuojama, kad srutų susidarys labai mažai) – plėvele arba tentu.

6. Atkreipiame Jūsų dėmesį į kvapo poveikį, kuris žmogui gali būti ir fiziologinis, ir psichologinis. Kvapas gali sukelti nemigą, pykinimą, susierzinimą ir kitus nemalonius pojūčius, neigiamai paveikti visuomenės sveikatą bei gyvenimo kokybę. Kvapai yra juntami net esant labai mažoms jų koncentracijoms, kurių neįmanoma nustatyti analitiniais tyrimais. Atsižvelgiant į gyventojų skundus dėl aplinkoje jaučiamo aitraus, troškaus, dusinančio kvapo, sklindančio nuo audinių fermos, prašome numatyti kvapų mažinimo ar šalinimo priemones oro temperatūrai pakilus daugiau kaip + 25 °C, Pavartyčių gyvenvietei ir Šeduvos miestui esant pavėjinėje pusėje, taip esant kvapų sklidimui palankioms alinkybėms, t. y. atitinkamam oro slėgiui ir drėgmei.

UAB „Fur Farm LT“ iki šiol neturėjo mėšlidės. Mėšlas buvo laikomas pagal žodinį susitarimą netoliese esančioje fermoje, tačiau pasikeitus aplinkybėmis pastaruoju metu mėšlas buvo laikomas teritorijoje (nepritaikytoje mėšlo laikymo vietoje). Tikėtina, kad gyventojų nepasitenkinimas sklindančiais kvapais atsirado, dėl netinkamai tvarkomo mėšlo. Siekdami išspręsti susidariusią situaciją įmonė šalia šedų įrengė maždaug 5500 m² mėšlidę ir 1700 m³ srutų rezervuarą. UAB „FUR FARM LT“ pagerinus esamą padėtį planuojama, kad ateityje motyvuotų skundų dėl kvapų bus išvengta.

Šiltuoju metų laiku oro temperatūra retai pakyla iki + 25 °C. Lietuvos hidrometeorologijos tarnybos prie Aplinkos ministerijos 2015 metų apžvalgos duomenimis:

- Gegužės mėnesio vidutinė oro temperatūra buvo 10,0–11,5 °C;
- Birželio mėnesio vidutinė oro temperatūra buvo 13,5–15,6 °C;
- Liepos mėnesio vidutinė oro temperatūra buvo 15,9–17,8 °C;
- Rugpjūčio mėnesio vidutinė oro temperatūra buvo 18,1–20,3 °C;
- Rugsėjo mėnesio vidutinė oro temperatūra buvo 12,9–15,5 °C.

Rekomenduojama įmonei atsižvelgiant į meteorologines sąlygas naudoti:

1. PHODE Laboratoires (Prancūzija) produktas NORASYSTEM® yra organinės (botaninės) kilmės (lengvai suyantis – biodegraduojantis) ir tikrai efektyvus (sistema įdiegta daugiau kaip 1000 gamyklų/aikštelių/valymo įrenginių Europoje). Sistemos esmė – produkto (kompleksinio

organinių medžiagų rinkinio) molekulės reaguoja (chemiškai) su blogų kvapų molekulėmis (vyksta cheminė reakcija, o ne kvapo maskavimas) ir jos per 2-3 sekundes mineralizuojasi (virsta druskomis ir...);

2. Arba galėtų būti naudojami probiotikai. Veiksmingiausių kvapų šalinimo būdų yra mikrobiologinės priemonės. Tai specialios natūralios mikrofloros-probiotikų kompozicijos. Kartu vykdoma kenksmingų kvapų prevencija. Pavyzdžiui, savalaikis probiotikų panaudojimas žemės ūkyje, o konkrečiau gyvulininkystės kompleksuose neleidžia atsirasti mėšle ir srutose patogeninei mikroflorai, sumažina amoniako išsiskyrimą, dėl to ženkliai silpnėja kvapai. Probiotikai naudojami ir gyvulininkystės ūkių patalpų bei pakratų apdorojimui, įterpiami į vandenį bei pašarus.

7. Planuojamos ūkinės veiklos vykdymo vietoje veikla jau yra vykdoma, laikomų žvėrelių skaičius yra artimas numatomam laikyti žvėreliui skaičiui. Siekiant objektyviai įvertinti kvapų koncentraciją prašome išmatuoti kvapo koncentraciją oro taršos šaltiniuose esant ne žemesnei kaip +15°C oro temperatūrai ir apskaičiuoti kvapų sklaidą aplinkos ore.

Vadovaujantis Lietuvos hidrometeorologijos tarnyba prie Aplinkos ministerijos 2015 m. spalio mėn. apžvalga Spalio mėnesio vidutinė oro temperatūra buvo 4,7–8,6 °C.

Pagal 2015-11-12 gautą Nacionalinės visuomenės sveikatos priežiūros laboratorijos raštą Nr.S-718 (Poveikio aplinkai vertinimo ataskaitos 19 priedas) šiuo metu kvapo koncentracijos laboratoriniai tyrimai nėra atliekami bei išmatuoti kvapo koncentraciją oro taršos šaltiniuose esant žemesnei kaip +15°C oro temperatūrai šiuo metu įgyvendinti negalima, kadangi tikėtina, kad oras iki minėtos temperatūros sušils tik kitų metų šiltojo sezono metu. Planuojamos ūkinės veiklos vykdytojas įsipareigoja šiuos tyrimus atlikti kitų metų šiltojo sezono pradžioje esant +15°C (ir aukštesnei) oro temperatūrai, o duomenis pateikti Šiaulių visuomenės sveikatos centrui iki 2016 m. rugpjūčio 1 d.

8. Atsakydami į 2015-09-22 Pavartyčių ir Šeduvos miesto gyventojų skundą pateikėte klaidingą informaciją. Jūs teigiate, kad negalite atlikti kvapo tyrimų, nes planuojamoje ūkinėje veikloje fiksuojami tik neorganizuoti taršos šaltiniai. Lietuvos Respublikos Sveikatos apsaugos ministro 2010 m. spalio 4 d. įsakymu Nr. V-885 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 121:2010 „Kvapo koncentracijos ribinė vertė gyvenamosios aplinkos ore“ ir Kvapų kontrolės gyvenamosios aplinkos ore taisyklių patvirtinimo“ patvirtintoje Lietuvo higienos normos HN 121:2010 „Kvapo koncentracijos ribinė vertė gyvenamosios aplinkos ore“ 2 punkte nurodoma, kad kvapo koncentracijos ribinė vertė taikoma tik iš ūkinėje komercinėje veikloje, kurioje naudojami stacionarūs taršos kvapais šaltiniai, kylantiems kvapams vertinti. Neorganizuoto taršos šaltinio sąvoka šioje higienos normoje nėra vartojama. Kvapo koncentracijos tyrimą galite atlikti Lietuvoje, akredituotoje laboratorijoje. Prašome ištaisyti neteisingą informaciją ir informuoti gyventojus.

Vadovaujantis Kvapų valdymo metodinėmis rekomendacijomis (2012 m.) ir Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymu dėl aplinkos oro taršos šaltinių ir iš jų išmetamų teršalų

inventorizacijos ataskaitos įforminimo tvarkos patvirtinimo (žin. 2002, Nr. 81-3500 ir vėlesniais pakeitimais):

- 4.5.1. organizuotas taršos šaltinis – įrenginys, skirtas specialiai teršalams į aplinkos orą išmesti;
- 4.5.2. neorganizuotas taršos šaltinis – įrenginys ar vieta, neskirti specialiai teršalams į aplinkos orą išmesti. Tai gali būti atviros žaliavų ar atliekų saugojimo aikštelės ar kt.

Planuojama ūkinė veikla (audinių auginimo fermos) priskiriama neorganizuotiems taršos šaltiniams. Neorganizuoti atmosferos teršimo šaltiniai neturi specialaus įrenginio teršiančioms medžiagoms išmesti, todėl matavimo mėginiuose nepavyksta išvengti papildomų teršiančių kvapais medžiagų (kitos ūkinės veiklos), ko pasekoje kvapo matavimo rezultatai išsikreipia ir neparodo analizuojamos ūkinės veiklos sąlygojamos taršos kvapais. Patikslintą informaciją gyventojams pateikiame rašte Nr. 20151202-1 (Poveikio aplinkai vertinimo ataskaitos 20 priedas).

Pagal 2015-11-12 gautą Nacionalinės visuomenės sveikatos priežiūros laboratorijos raštą Nr.S-718 (Poveikio aplinkai vertinimo ataskaitos 19 priedas) šiuo metu kvapo koncentracijos laboratoriniai tyrimai nėra atliekami. Planuojamos ūkinės veiklos vykdytojas įsipareigoja šiuos tyrimus atlikti kai tik bus galimybė oro temperatūrai esant +15°C ir aukštesniai.

9. Ataskaitos 61 psl. pateikiamas rekomendacijas siūlome patikslinti, nurodant triukšmo ir kvapų matavimo vietą: šiaurės rytų ir šiaurės vakarų sklypo ribas, vėjui pučiant link Pavartyčių kaimo ir Šeduvos miesto gyvenamųjų teritorijų.

Mūsų duomenimis nuo planuojamos ūkinės teritorijos Pavartyčių kaimas išsidėstęs vakarų, pietvakarių kryptimis. Nuo planuojamos ūkinės teritorijos Šeduvos miesto gyvenamosios teritorijos išsidėstę pietryčių kryptimi. Rekomendacijas patikslinome šia informacija:

- Numatėme 4 matavimo vietas, siekiant įvertinti taršą kvapais prieš ūkinės veiklos teritoriją ir už jos (pvz.: pučiant ŠR krypties vėjui taške nr. 3 mėginių rezultatai parodytą situaciją prieš ūkinę veiklą (fonas), o taške nr. 1 – ūkinės veiklos sąlygojamą taršą);
- Nurodomos galimos aplinkos oro taršos, triukšmo ir kvapų matavimo vietos (jų vieta gali kisti atvykus į vietovę ir įvertinus vėjo kryptį bei priėjimo galimybes).

1 pav. Preliminarios matavimų vietos

PRIDEDAME:

1. UAB „Fur Farm LT“ planuojamos ūkinės veiklos – esamos kailinių žvėrelių auginimo fermos modernizavimas ir plėtra poveikio aplinkai vertinimo ataskaita, 1 egz.;
2. Elektroninė ataskaitos versija CD diske, 1 egz.

Direktorius

(Teikėjo arba jo įgalioto asmens pareigų pavadinimas)

(Parašas)

Julius Ptašekas

(Vardas ir pavardė)

